

Elektrik Dağıtımında Sona Doğru

Elk. Müh. M. Emin Özger
emin.ozger@emo.org.tr

Artık ayarlama, zam vb. yok, firmaların gelir gereksinmesi var...

Elektrik dağıtım bölgelerinin özelleştirilmelerinde Dicle, Vangölü, Toroslar ve İstanbul Anadolu Yakası (AYEDAŞ) ihaleleri yapılarak, nihai pazarlık görüşmeleri tamamlandı. En yüksek teklifleri; Dicle EDAŞ'nde 387 Milyon USD ile İşkaya Doğu OGG, Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş.'nde 1 milyar 725 Milyon USD ve İstanbul Anadolu Yakası Elk. Dağ.A.Ş.'nde 1 milyar 227 Milyon USD ile Enerjisa, Vangölü Elektrik Dağıtım A.Ş.'nde 118 Milyon USD ile Türkerler inşaat verdi.

Enerjisa iki büyük dağıtım bölgesini, daha önceki ihale bedellerinin oldukça altında bir bedelle aldı. Bilindiği gibi daha önceki AYEDAŞ ihalesi 2. teklif sahibi olarak 1,812 Milyar USD bedelle Yıldızla SSS Holding'de, Toroslar ihalesi ise 2,074 Milyar USD bedelle Park Holding'de kalmıştı. Ancak bu firmaların ve diğer isteklilerin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri nedeniyle yeniden ihaleye çıkmıştı. Yapılan ihale sonuçlarına göre, yalnızca bu iki dağıtım bölgesi arasındaki firmalar lehine oluşan fark 934 Milyon USD'dir. Bu mutlu sona ulaşan Enerjisa daha önce Gediz EDAŞ'ta 2. teklif sahibi olarak 1,8 Milyon Dolarlık teklifi karşılığı yükümlülüğünü yerine getirmemiş ve toplam 25 Milyon USD'lik teminatlarını yakmıştı. Şimdi "kaz"ın nerede tavuk'un nerede olduğu aç-

ığa çıktı. Ben oynamıyorum diyerek oyunu terk edenlere, yeniden dağıtılan kartlarla teklif sahibi firmalara tüm dağıtım bölgelerinde milyarlarca dolarlık ek kazanç sağlanmıştır. Enerjisa Yönetim Kurulu üyesi Selahattin Hakman, teklif bedellerinin bir önceki ihale bedelinin altında kaldığının hatırlatılması üzerine "gerçek rakamın sonuçlanan rakam" olduğunu söylemiştir. Gerçeğin ne olduğu "şimdilik tamamlanan" dağıtım bölgeleri özelleştirme ihalelerinde anlaşılmıştır. Manipülasyon üzerinden oluşturulan fiyatların tekel konumuna gelen firmalar arasında bölüşülmesi.

2009 yılı başlayan devir işlemlerinden günümüze 4 yıl geçmiştir. Bu süre içerisinde, ne hedef olarak ortaya konan, kayıp kaçak oranları düşürülmüş, ne de dağıtım varlıkları verimli işletilerek maliyetler düşürülmüştür. Tam tersine yatırımların maliyetleri, finansman giderleri ile birlikte faturalara yansıtılarak, halktan tahsil edilmektedir. Şirket kasalarında milyonlar unutulmuş kamu kaynakları özel firmalara hediye edilmiştir. İhale sahiplerinin personel maliyetlerini azaltmak için tercih ettiği taşeronlaşma uygulaması, çalışanlar açısından iş güvencesini ortadan kaldırdığı gibi iş kazalarını ve yurttaşlarımızın uğradığı zararları artırmış ve genel olarak hizmet kalitesinin de düşmesine neden olmuştur.

Elektrik enerjisinin kesintisiz, kaliteli ve kolay erişilebilir bir şekilde yurttaşlara sunulması, bu hizmetlerin kamu hizmeti anlayışı ile yürütülmesi ve özel sektöre gelir aktaracak anlayıştan arındırılması gerekmektedir. Temel ihtiyaçlarımızdan biri olan elektrik enerjisinin kamu güvencesi ile sunulması, sektörde çalışanlara güvenli ve örgütlü bir çalışma ortamının sağlanması esas alınarak özelleştirme değil, pek çok ülkede gerçekleştirildiği gibi yeniden kamusal anlayışa dönüşmesi gerekmektedir.

Asıl önemlisi kamuya ait, verimli ve kar amacı gütmemesi gereken elektrik dağıtımının, ticari bir faaliyet olarak belirlenmesi ve kar amacıyla özel sektöre satışdır. Bir diğeri de sonucu kaçınılmaz kabul eden, çalışanların bazı firmalara gösterdikleri saflıktır. Sermaye için böyle bir tercihin olmadığını, Gediz Elk. Dağ.A.Ş. ihalesinde sözleşme hakkını daha büyük bir pazar (Toroslar ve AYEDAŞ) için kullanmayan Enerjisa göstermiştir.

Sonuç olarak, çalışanların ve toplumun zararına olan dağıtım özelleştirmelerinin rekabet, ucuzluk ve kalite "sihri"ne kimse inanmamaktır. Bildiğimiz tek şey AKP'nin toplumsal refah ve dengeli paylaşımına ters orantılı olarak artırdığı özelleştirmelerle uluslararası sermayenin desteğini ve kendi meşruiyetini sağlamasıdır.